

ABONAMENTUL :

Un an 70 Lei = 140 Cor.
 6 m. 36 Lei = 72 Cor.
 3 m. 18 Lei = 36 Cor.
 Prețul unui număr e de
 25 bani sau 50 ml.
 Adresa: p. curier și in-
 termediu Nr. 750.

ROMÂNUL

REDACȚIA
 ȘI ADMINISTRAȚIA
 Strada Zrinji numărul 1 a.
 INSERTIUNILE
 se primesc la administrație
 și se taxează după tarife.
 MANUSCRIPTELE NU SE
 ÎNAPOIAZĂ.

Declarațiile dlui V. Goldiș ministru.

Sedința de Duminecă pentru organizarea **partidului național** din județele Arad, Bichiș și Cenad, a avut o deosebită însemnătate prin importante declarațiuni pe care le-a făcut dl. ministru Vasile Goldiș, atât în ce privește chestiunea internă cât și în cea externă.

Poate, că e pentru prim dată dela începutul tratatelor de pace, când un ministru român, care reprezintă în guvern un teritoriu de importanță Transilvaniei, Bănatului și teritoriilor ungurene, a vorbit limpede și răsunător asupra situației externe, aducând precizări, menite a pune capăt svonorilor ce porneau adesea dintr'o sursă a cărei veracitate a fost nu rare ori pusă la îndoială.

Om de convingeri și de principii, dl. Goldiș, a înțeles dela început că ocupând înalta demnitate de ministru nu putea renunța la principiile pentru care a luptat o viață întreagă și nu se putea abate dela marile angajamente luate la Alba-Iulia.

Cu caracteristica omului sincer, domnia sa a declarat că nu înțelege atitudinea politicianilor care țin să facă o taină din chestiunile mari ce interesează publicul, și în acest scop, dsa a voit să sublinieze faptul, că politica popoarelor pe seama cărora se hotărăște viitorul, nu trebuie făcută de o mână de oameni, ci ascuns, ca în trecut, ci trebuie să fie cunoscută de însuși poporul a cărui soartă se decide.

Pornind dela acest principiu, dl. ministru Goldiș a spus că isvoarele de bogăție ale țării erau să fie acaparate de Anglia și America, aservindu-ne aliaților noștri, ceea ce însemna dezastrul economic al României. Guvernul român a refuzat această clauză, după cum a refuzat și modul în care se puneau chestiunile minorităților la noi, ceea ce a creat la conferința de pace o atmosferă nefavorabilă, nefiind măcar consultați, atunci când se discuta soarta hotarelor noastre.

Consecințele imediate sunt: actualul guvern va demisiona, fiind decis să nu semneze pacea în condițiile arătate.

Partea cea mai însemnată, după noi și asupra căreia dl. Goldiș face importante declarațiuni, e referitor la ceea ce va urma după retragerea guvernului actual. Domnia sa vede două posibilități: a unui guvern de rezistență, care să pună în cumpăna toate forțele țării și România să câștige și fără concursul aliaților ceea ce socotim că e conform cu prestigiul de care trebuie să se bucure România, sau un guvern de funcționari, care să semneze pacea propusă.

Guvernul de rezistență, în care dl. Goldiș a spus că Ardealul își va avea ministrul și cu portofolii, tocmai pentru a da mai mare importanță acestui act, ar însemna o extremă, care nu ne-ar îndepărta simpatiile pentru marii noștri aliați și în special pentru Franța, ci acest guvern, după părerea noastră ar reprezenta **blocul** întregii români și ar avea misiunea de a convinge pe aliații noștri de o politică fatală, care s'ar pune la baza începutului noii lumi. Credem, că nu s'ar putea găsi un guvern în țara noastră, care să caute sprijinul dușmanilor noștri de ieri, și că această trebură trebuie exclusă, căci ar fi nefastă intereselor țării, și la o asemenea posibilitate, nici un bun român nu se gândește.

In caz când s'ar găsi că soluția formării

unui guvern de rezistență, cu un caracter demonstrativ nu e acceptabilă, atunci spune dl. V. Goldiș, rămâne soluția unui guvern de funcționari, care va semna, va face alegerile și Constituanta va decide.

Războiul pe care l-a pornit România a fost pentru a scăpa de sub tutela maghiară; când, cu ajutorul aliaților noștri am isbit în realizarea visului nostru național, e dela sine înțeles că cei desrobiți, nu pot concepe schimbarea tutelei inamicului, cu lanțul de aur al prietenilor. O asemenea idee nu cadrează cu idealul de libertate al basarabenilor, bucovinenilor și ardelenilor, și nici cu concepția de stat independent, în care au crescut generațiile din vechiul regat.

Dacă România luptă pentru a-și avea libertatea deplină, e că are sentimentul că lucrurile ce se hotărăsc acum sunt pe vecie și de aceea vrea să-și creeze în lume situația pe care alte state și-au câștigat-o în decurs de sute de ani.

Am căutat să facem aceste reflecții asupra discursului domnului ministru Vasile Goldiș, și ne-am restrâns în cadrul situației externe, deoarece aceasta primează în momentele crizei actuale prin care trece întreg românismul.

Vasile Savel.

Eroi !

Maiorul Poenaru și Lt. Popescu Vișină, în costumul de cioban, în care au evadat din lagărul de prizonieri din Slatina.

Au ajuns la Odobești, unde Lt. Popescu a fost împușcat de inamic, în momentul în care ajunsese la rețelele noastre iar maiorul a scăpat venind la noi.

Clișeu e făcut după o schiță lucrată de însuși Lt. Popescu Vișină. Vom reveni, cu alt prilej asupra acestui important capitol din istoria războiului nostru.

Aspecte din Budapesta.

— Visul teroarei. In jurul Budapestei nu se face rechiziții. Cum sfârșesc călăii. Ce ne-ar fi așteptat. Cum trăiește generalul Mărdărescu. Elveția și America. Ca'n Spania. —

Zilele teroarei comuniste, au mai rămas întipărite pe fețele tuturor. Un sgomot mai mare, un fluerat, oprește trecătorii și fiecare tresare de spaimă. Potolirea vine cu greu. Cei care trec pe cheul Dunării, aruncă priviri furioase spre poduri, ca să se convingă că nu mai sunt acolo tunurile care-i amenințau. Au dispărut și mitralierele dela porțile edificiilor comuniste, dela ferestre, de pe acoperișuri. Noaptea nu se mai aud împușcături și nici o figură mascată, de bandit, nu mai umblă cu arma în mână, gata să tragă în geamuri. Acum se reconstitue urâtul vis și fiecare se gândește la viitor, căci fiecare nădăjduiește să aibă de mâncare. Și mâncarea a început să vie. Zilnic se distribuie prin îngrijirea armatei române, alimente populației flămânzite, deși rechizițiile de care s'au vorbit atât de multe lucruri neadevărate, de cei interesați, nu se fac pe o zonă de 40 km în jurul Budapestei. Este interzisă cu desăvârșire cea mai mică rechiziție pe această zonă, și aceasta, numai cu scopul de a se aproviziona capitala cu alimente. O excelentă impresie a făcut asupra populației frugalitatea popotelor militare, care și-au redus menu-urile la strictul necesar.

Generalul Mărdărescu duce o viață de soldat sobru. Muncește de dimineața până noaptea târziu, secundat cu multă pricepere de generalul Panaitescu, pentru rezolvirea multiplelor chestiuni ce se ivesc la fiecare ceas. De sigur, că exemplul ar trebui de urmat și de reprezentanții civili, care nefiind însă obișnuiți cu rigorile vieții de soldat, pentru a-și întări puterile sunt nevoiți să ia băi, să facă gimnastică, o recreație necesară și așa de iubită de diplomații cei mai distinși chiar.

Prind amănunte, dintre care unele interesează și prezentul și istoria. Notez în trecut că Samuely când a fost prins, a încercat să se sinucidă și a fost numai rănit la o coastă. In situația aceasta a fost dus la spitalul din Wiener Neustadt, unde populația a venit imediat și fiecare i-a dat câte-o palmă, așa că ceea ce n-a putut desăvârși glonțul a săvârșit mâna populației.

Celebru! Müller care a ucis pe Tisza, ajunsese sub comuniști șef de secție în ministerul de război. Voind a începe ofensiva, Kun Bela a ordonat medicilor să nu mai dea concedii oamenilor, care se îngâmădeau sub diferite pretexte să scape de război. Müller, care trebuia să se ducă pe front, a cerut concediu dar nu i s'a dat; atunci l-a obținut dela spital, dar șeful ambulanței i l-a anulat. Apoi a recurs la un domn Maus, plutonier, și ministru ad-interim la război, care i-a acordat trei luni. Azi nu se știe nimic de urma ucigașului.

Armata bolșevistă s'a format în mod foarte interesant. Tunurile le-au căpătat dela austrieci, dându-le în schimb porci, vite, cereale etc. Prin intervenția dlui dr Bauer președintele guvernului austriac au căpătat, dela arsenalul din Willersdorf toate cele necesare.

Oferte au făcut comuniștii și Elveției pentru a le procura armament etc. oferindu-i în schimb briliante, inele, covoare de Persia, gobelinuri etc. dar Elveția a răspuns: Obiecte iurate nu ne trebuie drept compensație.

Americanilor care se oferiseră să repa-

INFORMAȚII

trieze pe foștii prizonieri unguri din Rusia, pentru 100 dolari de persoană, le-au oferit de asemeni obiecte prețioase, dar americanii au răspuns: Lucruri furate nu putem primi. Fără comentarii.

Noi nu ne dăm încă bine seama, ce efect ar fi avut asupra noastră dacă armata română dela care Budapesta își aștepta mântuirea, nu ar fi învins pe roșii. Spuneau ungurii în primele zile ale ofensivei lui Kun, când avusese oarecare succese, următoarele: „dacă românii nu-i bat pe roșii și nu ne scapă, atunci toți ungurii vom lua arma să-i batem pe români”.

Cum au trăit oamenii cinstiți și cumiști sub comunism, e o adevărată tragedie. Un preot colonel român, care a fost lăsat spre a îngriji de colonia română și capelă, pentru a căpăta un litru de lapte, pe care avea să-l împartă bolnavilor, făcea zilnic un drum de 38 km. și laptele îl putea căpăta din grație. Cât au trebuit să alerge cu toții pentru a-și putea procura ceva de mâncare, azi pare ridicol când a trecut primejdia, dar să vezi zilnic sute de mii de oameni chinuți de foame, înnebuniți după iluzia unei coji de pâine, aceasta e dureros desigur.

Rușinea de a fi ajuns o mare capitală în această tristă situație, nu trebuie să se mai repete și trebuie să știe toată lumea că în timp ce dictatorii făceau cele mai mari orgii în palatele aristocratice din Buda, mulțimea plângea, blestema și cerea pâine, dar zădarnice erau toate, căci dictatura petrecea cum odinioară petreceau și jefuiau miniștrii Spaniei, care au dus pe vremuri la ruină țara din care abea a putut renaște, și în care soarele nu apunea niciodată. V. S.

Scrisoare din Șimand.

— Sărbătorirea aniversării războiului. —

Aniversarea intrării României în război a fost sărbătorită în mod impunător în comuna Șimand din județul Arad.

..... În ziua de 15/28 August, după terminarea românești, în frunte cu preoții, învățătorii și inteligența din comună parcurg strada principală cu steaguri tricolori românești, cântând cântece naționale, până ce ajung în piața cea mare, unde în fața celor trei mii de oameni, preotul Ioan Turdeanu, într-o însuflețită cuvîntare arată poporului adunat însemnătatea zilei. Dsa vorbește despre eroismul soldatului român și bravura armatei române, care s'a distins în împrejurările cele mai grele, luptând și zdrobind puterea celui mai mare vrăjmaș din lume.

Mai vorbește apoi preotul Ștefan Leucuța, despre eliberarea noastră de sub jugul unguresc.

În urmă s'a format un impozant cortegiu, care a parcurt strada principală, aclamând pe M. S. Regele, dinastia și glorioasa armată română. Cor.

Impotiva colportorilor de știri.

Extras din Ordonanța Nr. 21 și 25.

1. Vor fi considerați ca infractori:

a) cei cari, fără rea credință, prin localuri publice, gări, trenuri, pe străzi etc. vor comunica, colporta, comenta în orice chip știri, fie adevărate, fie imaginare, sau păreri relative la operațiunile de război, situația și dislocarea trupelor, dispozițiunile autorităților militare, sau orice chestiune privitoare la armata română.

2. Această infracțiune se va judeca și condamna de pretori în prima și ultima instanță, cu închisoare până la un an și cu amendă până la 2000 lei.

Când faptele de mai sus se vor fi săvârșit în scopul de a spiona, sau trada, să aplică pedepsele prevăzute de legile penale în vigoare în timp de război.

— Audiențele bărbaților politici la rege continuă.

In ultimul consiliu de miniștri s'a discutat nota pe care d. de Saint-Aulaire, ministrul Franței la București a remis-o guvernului nostru.

Intre d. I. I. C. Brătinnu primministru și d. de Saint-Aulaire a avut loc o lungă întrevvedere.

Un membru al guvernului a declarat presei, că pe ziua de 5 Sept. vor fi ridicate censura și starea de asediu iar alegerile vor avea loc la data anunțată.

— Ziarele din capitală scriu că la un banchet oferit episcopului de Caransebeș, dr. Miron Cristea, acesta a făcut declarația că față de marile interese ale bisericii ortodoxe române va trebui să primească înalta demnitate de mitropolit al României Mari.

Ne bucură această fericită alegere, care va contribui la ridicarea prestigiului de care trebuie să se bucure biserica noastră.

— Consiliul suprem interaliat din Paris, la ultima sa notă adresată României, nu a primit încă nici un răspuns din București.

— Reuniunea femeilor române din Oradea-Mare, aranjează cu concursul garnizoanei din localitate, Duminecă în 7 Sept. a. c. în grădina școlii cadetilor o mare serbare populară, pentru ajutorarea soldatului român invalid. Serbarea se va începe la orele 3 d. p. Programul serbării e foarte variat. Cu acest prilej va concerta și reuniunea de cântări „Hilafia” Doamnelor române din Oradea-Mare iac mari pregătiri pentru reușita serbării; rămâne numai, ca marele public din Oradea-Mare și Bihor să le dea tot sprijinul și să ia parte la această serbare, al cărei venit este destinat soldatului român invalid.

— O delegație de preoți bucovineni a fost primită de rege.

Ei s'au plâns împotriva reformei agrare din Bucovina, care le răpește trei părți din pământul ce le era concedat altădată pentru întreținerea eparhiilor lor.

— Populațiunea austriacă a primit cu desiluzie amânarea semnării tratatului de pace, până la 10 Septembrie, fiind convinsă că nici în acest caz nu va reuși să obție vre-o modificare esențială a condițiilor de pace.

— Agenția Dacia ne telegrafiază, că s'au aranjat în Budapesta manifestațiuni de stradă, cu caracter antisemit. Manifestanții au trimis o delegațiune la comisia militară interaliată din Budapesta, prin care au cerut, ca în noul guvern să nu fie acceptat nici un ministru evreu.

— Germania va fi nevoită anul acesta să se aprovizioneze cu petrol american, deoarece deocamdată nu va putea avea petrol galițian și românesc.

— Invit pe frații colegi din jurul Aradului la conferința confidențială ce se va ține Sâmbătă în 6 Sept. la orele 10 dim. în școala centrală din curtea bisericii. Mândruloc, la 1 Sept. 1919. Nic. Cristea, inv.

— Membrii comitetului central al reun. inv. români dela școlile primare din prot. aradane I—VII sunt convocați la ședința ordinară ce se va ține la 11 Sept. n. în școala din curtea bisericii la orele 8 a. m. — Nic. Cristea, secretar general.

Cetiți în pag. IV. Ședința comitetului executiv a partidului național din Arad și ultime telegrame.

— Profesorul seminarial d. dr. Nicolae Bălan din Sibiu, a fost hirotonit Duminecă diacon, iar Luni presbiter.

— Toate școlile se vor deschide pe ziua de 1 Oct. a. c.

x Legător de cărți Iustin Ardelean Arad str. Weitzer vis-a-vis de poarta poștei. — (Nr. A. 380-3.)

— Abonații cari își schimbă domiciliul sunt rugați, ca deodată cu noua adresă să ni-o comunice și pe cea veche, căci în caz contrar expedierea suferă întârziere.

TRIBUNA LIBERĂ.

Adunarea generală de constituire a institutului „Aradana”, societate comercială și industrială pe acțiuni.

În ziua de 31 August s'a ținut adunarea de constituire a înființândului institut comercial și industrial „Aradana” în sala festivă, din casa orașului nostru. Rar a avut orașul Arad ocazia să poată vedea o adunare așa demnă cum a fost aceasta. Peste 120 acționari, cea mai mare parte comercianți și industriași au fost prezenți și au dovedit un viu interes despre mersul adunării.

Adunarea a fost deschisă prin dl dr. Eugen Costina, cu o vorbire în care arată scopul institutului și dovedește că o astfel de instituție e de necesitate iminentă pe piața Aradului.

Trecând la ordinea de zi adunarea se constituie în modul următor: Președinte dr. Eugen Costina, verificatori ai procesului verbal domni dr. Mihai Marcus și dr. Teodor Pap, iar secretar al adunării d. Eugen Beșa.

D. președinte face raportul fondatorilor asupra subscrierilor de acții de până acum și asupra capitalului vărsat deja. Spune că s'au scris până acum circa 5 milioane coroane, din care s'a vărsat conform prospectului de emisiune mai mult ca 30 procente. Pe baza aceasta adunarea declară societatea de înființată și stabilește capitalul la coroane 8 milioane. Pentru capitalul nesubscris încă se aduce hotărârea ca să se lanseze imediat liste nouă de subscrieri.

D. Eugen Beșa citește pe urmă statutele societății, cari se primesc în întregime.

Conform prospectului fondatorii și-au rezervat dreptul să denumească direcțiunea pe un period de 3 ani, enunță ideea adunării, ca au ales în direcțiune pe următorii domni: președinte dr. Eugen Costina, vicepreședinte: Maxim I. Vulcu, membrii: Vasile Goldiș, dr. Iustin Marșieu, dr. Mihai Marcus, Cornel Lazar, Teodor Stan, Iustin Olariu, Aurel Dumitrescu, Augustin Butar, Ioan Chera, dr. Emil Barbul, Romul Ganea, dr. Moroianu și dr. Teodor Pap. Totodată din sânul direcțiunii s'a ales un consiliu executiv în persoanele dlor: președinte dr. Eugen Costina, vicepreședinte Maxim Vulcu, membrii Iustin Olariu, dr. Mihai Marcus și Ioan Chera.

În consiliul de control adunarea generală a ales pe următorii domni: Aurel Morariu, dr. Ioan Robu, Dimitrie Muscan, Ionel Aldica și Florian Roxin.

După aceasta adunarea generală terminând ordinea de zi a fost încheiată prin o vorbire a dlui președinte.

Român, caută casă bine mobilată, în centru. Eventual, penziune. Oferte la redacția ziarului sub „ROMAN”.

Realități în Ungaria.

— 0 convorbire cu un ziarist din Budapesta. —

Budapesta 29. Intre multe convorbiri pe care le-am avut cu diferite personalități politice, am crezut necesar să aflăm prisma prin care văd ziaristii situația țării lor. Pe unii am găsit complet descurajați și aproape că nu le venea să creadă ochilor realitatea; pe alții i-am găsit preocupați de nouile orientări, de dezorientarea ce domnește aici acum. Toți însă așteaptă să vină de undeva salvearea. D. Goldis, proprietarul ziarului Keleti Ertesztő și unul dintre ziaristii obiectivi, care nu s'au dată și-a manifestat simpatia față de cauza românească, profesând față de noi, alte credințe decât acelea pe care obișnuiau să le exprime unii din confratria săi, mi-a făcut următorul tablou asupra situației:

Situațiunea este absolut nelămurită. Aici domnește acum cel mai mare haos. Politica noastră din trecut s'a prăbușit. Vechii politicieni, care mai înainte aveau trecere, printre ei Wekerle, Andrassy, magnații conservatori s-au pierdut creditul în fața opiniei publice. Fiecare simte că trebuie să apară oameni noi, dar nu-i avem. Vechii politicieni nu s'au îngrădit să poată crește alții. Și lucrul cel mai grav, pe lângă toate acestea, e că în timpul războiului, mai ales tinerile elemente radicale au putut juca un rol prea însemnat. Și acum li se impută, pe drept cuvânt, că au putut să facă cu puțință bolșevismul în Ungaria.

Sub regimul lui Károli, aceste elemente radicale au lucrat conștient sau inconștient pentru propagarea bolșevismului.

Teroarea comunistă a interzis orice altă opinie. Ziarele burgheze au fost oprite de a mai apare și stăpânirea comunistă a devenit fără margini. Marea teroare a fost făcută de așa numiții băieții lui Lenin (Leninbuben) care pe orice politician însemnat, pe orice personalitate de seamă, pe marii bancheri, cu un cuvânt toate personagiile cele mai distinse, printre cari vom numi pe Wekerle, Berzevitzy, Polony și a. magnați, savanți, episcopi au fost închiși și maltratați. Mulți au fost aruncați în Dunăre, de așa zișii băieții lui Lenin.

Impotriva acestei stăpâniri nu era nici un mijloc de rezistență. Nimeni nu îndrăznea să-i stea împotriva. La 24 Iulie câțiva foști băieți au încercat să facă o contrarevoluție împotriva comunismului, dar n'au reușit. Din acel moment comuniștii au fost stăpânii situației și numai războiul provocat în mod ușuratic împotriva românilor a avut drept rezultat faptul că toată clădirea comunistă s'a prăbușit.

Acum îi lipsește țării un om care să poată grupa în jurul său toate elementele mai distinse. Antanta, mai bine zis autoritatea românească, n'are decât ca multe partide care s'au format aici, burghezi, conservatori, socialiști, creștini sociali, țărani etc. să-i unească pe baza unui program. *Dar aceste partide și conducătorii lor urmăresc scopuri egoiste și fac politică personală.*

Așa se prezintă situațiunea. Avem nevoie de un minister care să fie curat democrat. Dacă acest guvern e recunoscut, atunci tot el va face alegerile pentru adunarea națională, bine înțeleasă numai în partea care va rămâne Ungariei. Se crede că adunarea va conține 220 oameni și ea va decide dacă Ungaria trebuie să-și dea forma monarhică sau republicană și să voteze tratatul de pace. *Dela condițiile acestui tratat afirmă existența în viitor a Ungariei.*

Oricine știe că țara aceasta fără cărbuni, sare, lemne nu poate să subsiste, cu excepție să aibă relații comerciale cu România.

Pe viitor trebuie să avem relații de prietenie cu România și în direcția aceasta se observă o mișcare accentuată. Se vorbește mult aici despre o uniune cu România, sau personală sau reală și ideea a fost primită cu simpatie. Ungaria și România trebuie să formeze un bloc contra slavismului, dar și cu Cehoslovacia și Jugoslavia trebuie să întretinem relații, ca viața să poată redeveni normală.

Tratativele de pace trebuiesc grăbite, deoarece în urma lipsei de muncă vom vedea revenind anarhia care ar fi cu mult mai periculoasă, ca în trecut.

V. S.

Asociația „Andrei Șaguna” a preoțimeii secției Arad

— Constituirea secției. Discursurile dlor dr. Ciuhandu, V. Goldis ministru, general Glodeanu, prefect dr. I. Marșieu, protoereul Cornel Lazăr ș. a. Banchetului. —

Eri s'a ținut adunarea de constituire a preoțimeii secției Arad, ca parte integrantă a asociației „Andrei Șaguna”. P. S. Sa episcop Ioan I. Papp, a celebrat de dimineață un serviciu divin la Catedrală, după care la orele 9 preoțimea, în număr de 200, s'a întrunit în sala județeană.

Intrarea în sală a P. S. Sale episcopului I. Papp, a domniilor ministru Goldis, general Glodeanu, prefect I. Marșieu, subprefect I. Miadin e primită cu aplauze.

Președintele secției d. dr. G. Ciuhandu, deschide adunarea prin o cuvântare în care arată bucuria că preoțimea se poate întruni ca să se organizeze în vederea spiritualizării vieții clerului și poporului. Clerul — spune dsa — înțelege să lucreze pentru biserică, și la întărirea neamului. Clerul nu are tendințe separatiste, clericaliste. El are deplină conștiință de datoria sa față de biserică și față de neam. Trecutul nostru bisericesc exclude clericalismul și acest produs al luptelor din stat și biserică în Apus, nu va prinde rădăcini la noi niciodată. Preoțimea va rămânea în cadrele partidului național. Salută pe ilustrii oaspeți: pe P. S. Sa episcop I. Papp ministru V. Goldis, pe reprezentantul armatei române d. general Glodeanu, pe reprezentanții autorităților din localitate și pe reprezentantul bisericii sârbești P. C. egumenul Ștefan Ilkici. Dsa încheie aducând omagii M. L. L. Regelui și Reginei și armatei.

Cuvântarea P. S. S. episcopului I. Papp.

P. S. Sa episcopul I. Papp mulțumește pentru dragostea ce i s'a arătat și spune că prezența sa trebuie privită ca urmare a invitației ce i s'a făcut, apoi ca un act de conștiință a chemării și datoriei arhieriei în împlinirea cuvântului Mântuitorului. Prezența mea — spune P. S. Sa, e aprobarea pasului la care ați pornit. Să-l urmați cu tot zelul și însuflețirea, ca grupându-Vă sub un steag, să porniți acțiune solidară și energică, să arătați ce a fost preotul în trecut și ce trebuie să fie în viitor: să vă împliniți datoria ca păstori adevărați și cetățeni ai patriei românești.

Acum când s'a dat libertatea deplină a gândirii și acțiunii, vă îndemn să dați probe cu cuvântul și faptele despre ceea ce așteaptă biserică și neamul dela preoțime. P. S. Sa încheie aducând laude desrobitorului neamului, Regele nostru și Dinastiei.

Cuvântarea dlui V. Goldis ministru

D. V. Goldis ministru, își exprimă deosebita bucurie și fericire, ce o simte că i s'a dat prilejul să fie de față la prima adunare a preoțimeii din întreaga dieceză a Aradului.

Știți — spune d. ministru — că aci m-am născut, din familie curat preoțească, că sunt fiu de preot.

De biserică sunt strâns legat sufletește. De câteori văd un preot mi se înveșelește sufletul, căci văd pe iubitul meu tată.

Mă leagă de biserică însă nu numai inima ci și mintea. M-am convins adânc că biserică ortodoxă a fost una dintre puterile, care a menținut neamul românesc timp de 2 mii de ani pe acestea plaiuri.

Și m'am convins că una dintre cauzele principale că n'a perit e, că acest popor a fost popor creștin ortodox. Această temelie a existenței sale trebuie susținută în toată integritatea sa.

Nu mă sfîesc să spun nici în respozabilitatea și locul care-l ocup, părerea mea, că România Mare are să rămână stat creștin ortodox român (Urale!)

Sunt adânc convins că viitorul României Mari va fi înfloritor, dacă se va întemeia pe credința în Dumnezeu.

Nu e permis ca statul să se interconfesionalizeze, după cum s'au ivit unele principii și teorii care sunt cele mai periculoase, și cei ce le profesază propagă distrugerea ordinii morale.

Raportul între biserică și stat trebuie astfel întocmit ca bisericii să i-se dea posibilitatea ca să-și poată împlini misiunea sa, ca ea singură să se conducă și să țină legătura cu poporul.

Este o necesitate unirea bisericii noastre cu cea din vechiul regat. Unificarea aceasta trebuie să se facă pe temelii bisericești din Ardeal. Gândul acesta a pătruns și în părți largi din România veche.

Biserica trebuie să se smulgă din aservirea statului.

Statul trebuie să dea libertate absolută de acțiune bisericești.

În constituanta țării voi cere, ca biserica să primească deplină autonomie.

Statul va putea pretinde dela biserică numai devotamentul preoțimeii și al bisericești.

Intre multele probleme de rezolvat e școala confesională.

În statul român va trebui să se facă un tip de școală în care să stăpânească spiritul statului și duhul bisericesc. Ar fi o nenorocire, dacă din școală ar lipsi duhul bisericești.

Sietnicii M. Sale Regelui sunt pătrunși că fără sprijinul bisericești nu se poate pune temelie României-Mari, fericirii neamului și roagă de aceea preoțimea să-și dea tot sprijinul.

D. Goldis, termină mulțumind preoțimeii că l-a invitat să ia parte la adunare.

D. general Glodeanu, comandantul Div. 21, arată într-o instructivă vorbire, marea importanță pe care o are biserică în educația ostașului și întărirea sufletului lui.

D. prefect dr. I. Marșieu, spune că preoțimea și autoritățile, numai dându-și mâna, pot combate urmările rele ale războiului, ce s'ar înstăpâni în popor.

Reprezentantul reuniunii învățătorilor d. I. Grosorean, arată raportul strâns ce trebuie să fie între preoțime și învățătorime.

Protoiereul *Cornel Lazăr*, mulțumește în termeni călduroși, în numele preoțimii, ilustrilor oaspeți pentru înaltul îndemn și sfaturile frumoase pe cari li-au dat.

Delegatul comitetului central d. dr. N. Bălan arată pe larg principiile de cari a fost condus congresul preoțesc, ținut în Martie la Sibiu și care a hotărât înființarea societății „Andrei Șaguna”.

Adunarea alege ca președinte de onoare pe P. S. Sa episcop I. Papp, ca președinte pe dl dr. Ciuhandu și alege încă 5 membrii în comitetul secțiunii pe lângă ceilalți 7 aleși de congresul din Sibiu. Nouii membrii sunt: prof. Lazar Jacob, protopop T. Vătan, preoții Iancu Ștefanuț, Aurel Popp și Vasile Roman. Înainte de a se ridica ședința P. S. Sa episcopul a mulțumit pentru alegerea P. Sale de președinte de onoare și aduce la cunoștința adunării că se înscrie ca membru cu surna de 1000 coroane.

Preoțimea a luat un prânz comun la oțelul „Crucea Albă” împreună cu oaspeții adunării.

Cu acest prilej s'au expedit telegrame de omagiu M. S. Regelui, dlui I. Maniu președintele C. D., dlui I. I. E. Brătianu și marului nostru istoric d. N. Iorga.

În numărul de mâine vom publica textul acestor telegrame. *Rep.*

Se vinde în o comună mare cu gară, o prăvălie de coloniale, fier și manufactură cu drept de licență și trafică dimpreună cu casa. Întreprindere rentabilă care există de 20 ani.

la 374—3

Adresa la Administrație.

Ședința partidului național român din Arad, Bichiș și Cenad.

— Stabilirea candidaturilor. —

Eri d. a. la orele 3, s'a întrunit comitetul executiv al partidului național român, în sala de ședință a prefecturii județene, sub președinția dlui ministru Vasile Goldiș.

După discuțiuni de program, cari au ținut 2 ore și jumătate s'a întocmit lista candidaților pentru cameră și senat.

Această listă va fi trimisă la Sibiu, spre a fi supusă aprobării comitetului executiv central al partidului național.

Lista se va publica numai după ce va fi aprobată și de comitetul executiv central.

Telegrame.

Uniune personală între România și Ungaria.

Budapesta, 2. — *Ideia uniunii personale între România și Ungaria devine din zi în zi tot mai pronunțată. E de notat că deși între aristocrați și democrați, în politica internă e mare deosebire, totuși în acest punct deosebirea e foarte mică. Opinia publică maghiară dorește mai mult această uniune, care va pune sfârșit anarhiei ce domnește în țara ungurească.* (Ag. Dacia.)

Acțiunea socialdemocraților din Budapesta.

Budapesta, 2. — Partidul socialdemocrat a decis să lupte din toate puterile contra restabilirii vechiului regim. Armele socialiştilor au rămas cele cunoscute. Alături au organizat mari demonstrațiuni. Mulțimea a năpădit stradele în număr așa de mare, încât circuleția tramvaielor a trebuit oprită timp de 3 ore. (Ag. Dacia.)

La Budapesta nu mai apar ziare politice.

Budapesta, 2. — Comisia interaliată dela Budapesta a oprit apariția tuturor ziarelor politice. (Ag. Dacia.)

Înteruperea lucrărilor între germani și poloni.

Viena 2. Comisiile germană și polonă numite pentru aflarea unui mod de deslegare a chestiei Sileziei superioare, și-a întrerupt lucrările. Discuția între Welfdrich fost și Erzberger actual ministru pe chestia Sileziei la fost foarte aprinsă. Rezultatul a fost că Erzberger a dat pe Welfdrich în judecată pentru calomnie. (Ag. Dacia.)

Fiumanii hotărâți la orice.

Belgrad 2. *Presa sârbească este foarte agitată, din cauză că consiliul italian din Fiume și-a revocat delegatul special dela conferința de pace, afirmând că este de prisos să fie reprezentată acolo, deoarece o hotărâre defavorabilă adusă de conferința de pace pentru Fiume, va fi schimbată de înșiși locuitorii orașului cu forța. Presa sârbească solicită intervenția energică a conferinței de pace contra C. N. italian din Fiume.*

Retragerea bolșevicilor ruși.

Paris 2. — Bolșevicii ruși sunt în retragere pe toată linia. Pe frontul polon retragerea s'a făcut pe o întindere de o sută de kilometri.

Armatele polone urmăresc rămășițele armatei bolșevice care aruncă tot spre a putea fugi. (Ag. Dacia.)

Cenzurat: Dr. S. Micles

Nr. 431—919.

Apel.

cătră onor. membri ai „Asociațiunii”.

Neputând reclama, între împrejurările excepționale prezente, taxele dela on. membri ai instituțiunii noastre, în modul obișnuit înainte de război, rugăm pe on. membri de toate categoriile: fondatori pe viață și ordinari, să binevoiască a-și achita — prin mandat poștal — taxa restantă pe anul crt., precum și pe anii precedenți.

Insistăm, mai ales, — pentru trimiterea taxei direct la *Cassa Asociațiunii* (Sibiu, str. Șaguna Nr. 6). — la dnii membri din despărțăminte, în care nu s'au luat încă dispoziții pentru ținerea adunărilor cercuale, sau dacă aceasta s'a ținut, membrii respectivi nu ș'ar fi achitat taxa la cassa despărțământului.

Stăm în preajma adunării generale, care sperăm că va fi una din cele mai mărețe din câte a ținut »Asociațiunea« și cum de altfel se și cuvine să fie prima adunare, în România întregită, a celei mai mari și mai vechi societăți culturale a românilor din Ardeal, și celelalte regiuni locuite de poporul nostru din fosta Ungarie.

Sperăm, că în vederea acestei adunări generale și a reorganizării ce se impune »Asociațiunii« în urma nouilor împrejurări, toți On. membri vor trimite mica contribuție ce li-se cere, și pe care din orice cauze, nu ar fi putut o achita în anii din urmă.

Sibiu, în 18 August 1919.

Bi 381.

Biroul „Asociațiunii”.

AVIZ.

Consiliul Dirigent din Sibiu a dispus, ca în toate școlile, cari aparțin revizoratului școlar din Arad, prelegerile să se înceapă la 1 Octombrie a. c.

Re 399

AVIZ.

Inscrierile la liceul român „Avram Iancu” din Brad se încep în 1 Sept. și țin până în 15 Septembrie. Și anume: Din clasa I. până în a VI-a se fac înscrieri. Pentru cl. VII și a VIII-a deocamdată vor fi numai prenotări.

Brad, la 29 August 1919.

Di 401

Direcțiunea.

Subscriși în numele tuturor rudeniilor zdrobiți de cea mai adâncă durere aducem la cunoștința prietenilor și cunoscuților, că preaiubitul nostru soț, tată și bunic

GEORGE IONESCU

fost notar cercual în Ciuciu

căzând jertfă bolșevizmului maghiar, fără nici un motiv a fost condamnat la moarte și executat în orașul Mezötur. A trăit 67 de ani.

Rămășițele pământești ale scumpului nostru martir, transportate la Arad, se vor depune spre vecinică odihnă din cimiterul de sus, Joi în 4 l. crt. la orele 3. p. m.

Arad, la 2 Septembrie 1919.

Văd. Rosalia Ionescu născ. Costina soția. Lucreția Ionescu măr. Dr. Barbul și Mări-oara Ionescu fiice. Dr. Eugen Barbul ginere. Nicolau, Eugen și George Barbul nepoți.

SE CAUTĂ GUVERNANTE

pentru internatul de fete din Arad. Reflectantele să aibă cel puțin 4 clase civ., sunt preferite cari au un curs oarecare. Terminul de prezentare între 15—30 Septembrie la internat str. Teleky 27—28. Bo 395

PUBLICAȚIUNE.

Se aduce la la cunoștința generală că Reg. 14 Călărași cu reședința în Arad are nevoie de un maestru potcovar, un submaestru curelor și un submaestru croitor.

Doritorii se vor prezenta pentru angajare cu actele în regulă sau a lua înformațiuni la cancelaria Regimentului 14 Călărași (lângă gară cazarma foștilor husari) în toate zilele dela 8 - 11 și 15—17.

Arad, la 1 Sept. 1919.

Comandantul Regtului 14 Călărași
Locotenent Colonel Sămboteanu.

AVIS DOAMNELOR! Aduc la cunoștința ororatelor dame, că în Arad piața Andrassy nr. 17 etagiul I. în salonul meu de haine și costume de dame se pregătesc în execuția cea mai cu gust haine și costume după moda cea mai nouă. Mă rog și pe viitor de binevoitorul sprijin
No 394 Carol Noszlay.

FIRMA FRIEDMANN ȘI SZENES prăvălie mare de importuri Arad, piața Boros Béni nrul II.

Recomandă articlii sosiți în săptămâna aceasta. Asortiment bogat în articli de manufactură, în țesături pentru domni și dame și în articli de textile, mai departe în panglici de gumă. Facem ofertele cele mai avantajoasă în articli de băcănie și coloniale. Fi 397

:: **PRELUARE DE FRIZĂRIEI DE DOMNI.** ::

Aduc la cunoștința On. public, că am preluat frizeria de domni a lui Gruber din piața Andrassy (casa Bing), care se bucură de un bun renume vechiu. În urma călătoriilor prin țeri streine și a experiențelor câștigate în mai mult de 10 ani sunt în situația de a avea parte de aprecierea onorațiilor oaspeți prin serviciul prompt și punctual. Rog prețiosul sprijin

Bi 396

Petru Birkenhauer.

Dactilografă

care este perfectă în limba română și maghiară, atât în vorbire ca și scris, are aplicație momentană la ingineria cultelor, strada Apponyi numărul 12. Ku 398

GRĂȘMĂ (OSPĂTĂRIE) DE VÂNDUT

se află în Strada Grof Leiningen Nr. 12. Numai români să se prezinte ::

NICOLAE FEIER.

Fe 389

IOSIF BODNAR

ARAD, STR. WEITZER NO 11. :: TELEFON 11-4.

Cumpără, vinde și reparază MAȘINI DE SCRIS

Articli de stabilimente: Panglici, hârtii Carbeau, fiburi stencyle, hârtii de birou și blocuri register de Cassă etc. în orice cantitate. :: Atelier de reparațiuni cu instalație electrică. :: Primiște lucrări de Dactilografie și reproduceri. Bo 387-3

E-L-I-X-I-R-U-L

din fierul pământului (Centaura centauriam) este cel mai excelent medicament contra boalelor de

stomac, sgârclu, arsură, lipsă de apetit, umflătură răgăială și constipație

Se poate procura dela farmacia:

Dr. Földes și Hehs, Arad.

Fö 176